

Bygðastofnun

Próunarsvið

Alþingi
Erindi nr. P 139/2191
komudagur 2.S. 2011

Sauðárkróki, 2. maí 2011

Iðnaðarnefnd Alþingis
Alþingishúsinu við Austurvöll
150 Reykjavík

Efni: Frumvarp til laga um Bygðastofnun (ársfundur og stjórnarmenn), 721. mál.

Iðnaðarnefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Bygðastofnunar um frumvarp til laga um Bygðastofnun (ársfundur og stjórnarmenn), mál 721.

Stjórn Bygðastofnunar samþykkti eftirfarandi á fundi sínum 29. apríl 2011:

„Bygðastofnun hefur borist til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 106/1999 um stofnunina og frestur til umsagnar er veittur til 2. maí 2011.

Lagabreytingin sjálf er stutt en fyrsta grein frumvarpsins er svohljóðandi:

1. málsl. 2. mgr. 3. gr. laganna orðast svo: Ráðherra skipar á ársfundi fimm menn í stjórn Bygðastofnunar og jafnmarga til vara til eins árs í senn

Í seinni grein frumvarpsins er svo lagt til að löggin öðlist þegar gildi.

Þetta felur í sér þá breytingu að frá næsta ársfundi Bygðastofnunar sitji fimm menn í stjórn hennar í stað sjö áður.

Nú stendur yfir vinna nefndar undir formennsku Gunnars Svavarssonar um framtíðarfyrirkomulag á lánastarfsemi Bygðastofnunar, auk þess sem í gangi er vinna við almenna endurskoðun á stöðkerfi atvinnulífsins. Það er skoðun stjórnar Bygðastofnunar að það sé algerlega ótímabært nú að taka á þessu stigi ákvörðun um breytingu á fjölda fulltrúa í stjórn Bygðastofnunar. Þingmálið sem hér liggur fyrir lýtur að því einu að fækka stjórnarmönnum úr 7 í 5, en snýr ekkert að hæfi þeirra, eins og gefið er í skyn í athugasemdum með frumvarpinu, enda þarf ekki að breyta lögum um Bygðastofnun til þess að uppfylla hæfisreglur laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Rökin fyrir þessari breytingu eru færð fram í athugasemdum við frumvarpið. Rakið er að gríðarlegar breytingar hafi orðið á fjármálakerfi landsins á síðustu árum og hrun þess orðið haustið 2008 með margvíslegum afleiðingum fyrir Bygðastofnun, sem hafi starfað á grundvelli núverandi skipulags í rúman aldarfjórðung. Talið er að með fækkun stjórnarmanna úr sjö í fimm megi ná fram aukinni skilvirkni í störfum Bygðastofnunar auk þess sem þessi ráðstöfun muni lækka kostnað við stjórnun stofnunarinnar.

Það er vandséð að sú fækkun stjórnarmanna sem hér er lögð til komi til með að breyta einhverju um skilvirkni í störfum stofnunarinnar, enda er það ekki rökstutt á nokkurn hátt í frumvarpinu. Störf og hlutverk stjórnar Bygðastofnunar eru skilgreind í lögum um stofnunina og ekki verður séð að það breyti neinu, um hæfni stjórnarinnar til þess að takast á við þessi verkefni, að í henni sitji fimm fulltrúar í stað sjö. Með heimild í 14. gr. reglugerðar um Bygðastofnun nr. 347/2000 hefur stjórn Bygðastofnunar framselt vald sitt til ákvörðunar um einstakar lánveitingar til lánanefndar Bygðastofnunar, sem stýrt er af forstjóra. Verklagsreglur um störf lánanefndar hafa verið í gildi síðan 2003 og hafa ákvarðanir til afgreiðslu stjórnar, tengdar einstökum lánveitingum eða aðrar ákvarðanir tengdar lánastarfsemi stofnunarinnar, því verið hverfandi á síðustu árum.

Samkvæmt umsögn fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytisins um frumvarpið er talið að árlegur kostnaður við yfirstjórn stofnunarinnar geti lækkað um rúmar tvær milljónir króna á ári, verði frumvarpið að lögum. Ekki er þó gert ráð fyrir að lögfesting þess breyti neinu um fjárhæð rekstrarstyrks til stofnunarinnar úr A-hluta ríkissjóðs sem nemur 286 m.kr. í fjárlögum 2011, enda einungis um að ræða 0,7% lækkun á heildarrekstrarkostnaði stofnunarinnar samkvæmt fjárlögum 2011.

Í frumvarpinu eru einnig raktar breytingar sem orðið hafa á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, sem Bygðastofnun starfar eftir. Lög nr. 75/2010, um breytingar á lögum 161/2002, gera auknar kröfur til hæfis stjórnenda og framkvæmdastjóra fjármálafyrirtækja, m.a. auknar kröfur um menntun sem nýtist í starfi og þekkingu á þeirri starfsemi sem fjármálafyrirtæki stundar. Í frumvarpinu er því talið að fulltrúar í stjórn Bygðastofnunar þurfi því að hafa a.m.k. grunnþekkingu á málefnum atvinnulífs á landsbyggðinni. Óhætt er að fullyrða að það eigi við um alla núverandi stjórnarmenn stofnunarinnar og fullyrða má að þeir búi einnig yfir þeirri þekkingu á starfsemi stofnunarinnar sem til er ætlast. Fjármálaeftirlitinu var sent bréf í lok janúar 2011 þar sem lýst var því álitu regluvarðar Bygðastofnunar að núverandi stjórnarmenn hennar uppfylltu þær hæfiskröfur sem gerðar eru til þeirra í lögum 161/2002, eins og þeim var breytt með lögum 75/2010. Fjármálaeftirlitið hefur ekki gert athugasemdir við þetta álit og því verður ekki séð að þessar breytingar á hæfisreglum laga um fjármálafyrirtæki sem raktar eru í frumvarpinu gefi tilefni til þeirrar breytingar á lögum um Bygðastofnun sem hér er lögð til.

Að öllu þessu virtu verður hvorki séð að umrædd fækkun stjórnarmanna sé nauðsynleg né að sparnaður sá sem næst fram með henni sé verulegur, en áætlað er að með henni sparist rúmar 2 milljónir króna við yfirstjórn stofnunarinnar. Hins vegar má áætla að þessi breyting komi til með að draga úr reynslu og þekkingu innan stjórnarinnar sem getur varla talist æskilegt með hliðsjón af því fjölbreytta hlutverki sem stjórninni er falið í lögum og reglugerð, þar sem stjórn eru falin mörg verkefni sem snerta ekki lánastarfsemi stofnunarinnar. Sé einnig horft til þeirrar tillögu sem fram kemur í athugasemdum með frumvarpinu, að til greina komi að fela valnefnd Bankasýslu ríkisins að tilnefna tvo stjórnarmenn af þeim fimm sem ætlað er að sitji í stjórn, verður að telja að verið sé að leggja of mikla áherslu á að skipa Bygðastofnun stjórn sem fjármálafyrirtæki á kostnað

annarra verkefna stjórnar sem eru þó ærin. Með hliðsjón af því að ákvarðanir um einstök lánamál og aðrar ákvarðanir tengdar lánastarfsemi stofnunarinnar eru orðnar lítill hluti af störfum stjórnar, eins og áður var rakið, getur sú þróun ekki talist æskileg“.

Virðingarfyllst

Guðmundur Guðmundsson
Sérfræðingur á þróunarsviði Bygðastofnunar